

Nr 166.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning av vissa kronoegendomar och upplåtande av lägenheter från sådana egendomar; given Stockholms slott den 10 mars 1923.

Kungl. Maj:t vill härmed under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt i punkterna 1:o—11:o.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Sven Linders.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 10 mars 1923.

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Departementschefen, statsrådet Linders anhåller att få underställa Kungl. Maj:ts prövning vissa ärenden angående försäljning av kronoegendomar och upplåtande av lägenheter från sådana egendomar, vilka ärenden synts böra föranleda framställning till riksdagen, samt anför härom följande:

Bihang till riksdagens protokoll 1923. 1 saml. 131 häft. (Nr 166.)

1:o.

[1.]
Kragsta nr 1
och 2 i Stock-
holms län.

Kronoegendomen Kragsta nr 1 och 2 om tillsammans 2 mantal i Vassunda socken av Stockholms län är utarrenderad till den 14 mars 1924 mot en årlig avgäld av 1,200 kronor.

Vid en 1919 å egendomen hållen förrättning för uppgörande av förslag till förnyad utarrendering har förslag väckts om försäljning av lägenheter från egendomen, och har domänstyrelsen underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning. Av instrumentet över berörda förrättning jämte övriga till ärendet hörande handlingar, däribland två av distriktslantmätaren O. Bagger-Jørgensen under 1915 upprättade kartor över egendomens inägor och utmark jämte beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 7 kilometer från Knivsta järnvägsstation, har en areal av sammanlagt 121.690 hektar, därav 59.376 hektar tomter och åker, 16.844 hektar äng, 1.638 hektar odlingsmark, 43.803 hektar avrösningsjord och 0.029 hektar impediment.

Egendomen har uppkommit genom en 1897 verkställd sammanslagning av förra trumpetarbostället 1 mantal Kragsta nr 1 och förra fanjunkarbostället 1 mantal Kragsta nr 2. Kragsta nr 2 har sina ägor fördelade i två skiften, hemskiftet och det så kallade Kärrängsskiftet, å förberörda utmarkskarta betecknat med litt. A, samt Kragsta nr 1 sina ägor fördelade i tre skiften, hemskiftet, Kärrängsskiftet, å utmarkskartan betecknad med litt. B, samt Brohagsskiftet.

De båda Kärrängsskiftena ligga på betydligt avstånd från huvudgården och äro förbundna med densamma med en delvis dålig väg, vilket i hög grad fördyrar brukandet av dessa jordområden.

Å Kärrängsskiftet litt. A finnes en lägenhet Braberg, bebyggd med innehavaren tillhöriga hus.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att lägenheten Braberg, med delvis utvidgat område, måtte hembjudas lägenhetens nuvarande innehavare C. A. Johansson, samt att återstoden av Kärrängsskiftet litt. A och hela Kärrängsskiftet litt. B, vilkas bibehållande i statsverkets ägo icke vore med kronans intresse förenligt, måtte var för sig försäljas.

Uppskattningsmännen hava åsatt de till försäljning föreslagna områdena följande saluvärden:

Beteckning å utmarkskartan	Ägofig. å kartan	Areal hektar	Saluvärde kronor
Braberg	405—421	4.1920	2,850
Kärrängsskiftet litt. A med undantag av Braberg	423—473	14.9830	9,300
Kärrängsskiftet litt. B	477—557	18.3100	12,200

Länsstyrelsen, som funnit uppskattningsmännens dispositionsförslag välbetänkt, har likväl, enär det enligt länsstyrelsens åsikt torde ställa sig svårt att under nuvarande penningknappa tider vid försäljning av de båda Kärrängsskiftena erhålla anbud, som motsvarade saluvärderna, föreslagit, att skiftena tillvidare skulle bibehållas i kronans ägo samt upplåtas såsom särskilda arrendelotter.

Domänstyrelsen har förordat det av uppskattningsmännen gjorda förslaget till egendomens disposition och förklarat sig icke hava något att erinra mot de åsatta saluvärderna.

I likhet med myndigheterna tillstyrker jag försäljning av lägenheten Braberg, vars innehavare därvid är berättigad till hembud. *Departements-
chefen.*

I fråga om Kärrängsskiftena anser jag försök till försäljning böra ske, på sätt uppskattningsmännen och domänstyrelsen föreslagit. Mot de betänkligheter, som länsstyrelsen — under erkännande likväl av dispositionsförslagets lämplighet — anfört mot försäljningen, vill jag dels erinra om de större möjligheter till erhållande av egnahemslån, som beredas genom den föreslagna kapitalökningen av egnahemslånefonden, dels ock framhålla att, därest köpare ej anmäler sig, Kärrängsskiftena enligt gällande bestämmelser komma att, såsom länsstyrelsen anser lämpligast, utarrenderas, ehuru visserligen på kortare tid.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att lägenheten Braberg, återstoden av Kärrängskiftet litt. A och Kärrängskiftet litt. B må var för för sig med ovan angivna arealer försäljas från kronoegendomen Kragsta nr 1 och 2 om 2 mantal i Vassunda socken av Stockholms län enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar.

2:o.

Kronoegendomen 1 mantal Björka nr 1 i Stigtomta socken av Södermanlands län är utarrenderad till den 14 mars 1925 mot ett årligt arrende av 1,000 kronor. 2.]
*Björka nr 1 i
Söderman-
lands län.*

Under 1922 har å egendomen hållits arrendeuppskattning. Av instrumentet över nämnda förrättning jämte övriga ärendet tillhörande handlingar, däribland en av distriktslantmätaren Karl Thanner 1922 över egendomen upprättad karta med beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 0.5 mil från Stigtomta järnvägsstation och 2 mil från Nyköping, har en areal av 103.646 hektar, därav 1.357 hektar tomter o. d., 41.826 hektar åker, 1.702 hektar äng, 8.535 hektar odlingsmark, 48.182 hektar avrösningsjord och 2.044 hektar impediment. I denna areal ingår icke den från egendomen försälda lägenheten Hammarstugan nr 1 om 4.107 hektar, å kartan utmärkt med ägofiguerna nr 76—101.

Egendomen är delad i tre skiften, det s. k. hemägoskiftet, varå huvudgårdens byggnader äro belägna och varifrån förenämnda lägenhet Hammarstugan är av-söndrad, det s. k. kohagsskiftet, varå lägenheterna Johannesdal och Skogsäng äro belägna, samt det s. k. skogsskiftet, beläget inom 5 kilometers avstånd från Sörby kronopark samt skogar till Önnersta, Vaxhälla och Bondeby kronodomäner, Stig-tomta kyrkoherdeboställe och Bärbo komministerboställe.

Egendomen åtnjuter utdelning från häradsallmänning, 120 kronor för år, vilken — kapitaliserad efter 5 procent — motsvarar ett kapitalvärde av 2,400 kronor.

Av kronan tillhöriga byggnader å huvudgården äro boningshuset (en gammal kroppåstuga) och spannmålsboden gamla och otidsenliga samt behöva nybyggas. Ladugården, stallet jämte logen ävensom en loge, belägen å ägofiguren nr 117 å det s. k. kohagsskiftet, äro byggda på senare tider samt rymliga och ändamålsenliga. Egendomens arrendator äger ett boningshus, en vedbod vid spannmålsboden samt ett vagnslider.

Lägenheterna Johannesdal och Skogsäng innehavas den förra av snickaren Joh. Pettersson och den senare av målaren Gust. Emil Spångberg. Å lägenheterna befintliga byggnader tillhöra respektive innehavare.

Enligt länsstyrelsens i Södermanlands län utslag den 27 november 1919 skall egendomen för återbetalning av ett beviljat odlingslån erlægga 81 kronor 11 öre för vart och ett av åren 1919—1943 samt 73 kronor 53 öre för 1944. Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 28 oktober 1910 har emellertid egendomens arrendator att vid arrendetidens slut den 14 mars 1925 erlægga då ännu ogulden återstod av samma lån.

Uppskattningsmännen hava förklarat, att den omständigheten, att egendomen vore delad i tre skilda delar, inbjöde till en uppdelning av egendomen för försäljning. Därigenom skulle kostnaden för kronan för nybyggnad av boningshus och spannmålsbod, som vid förnyad utarrendering vore oundviklig, undvikas och uppodling av all odlingsbar mark med visshet komma till stånd. På grund härav och för att tillmötesgå kravet på ökad tillgång på självständiga jordbruk och lägenheter hava uppskattningsmännen föreslagit, *dels* att lägenheterna Johannesdal och Skogsäng måtte upplåtas och försäljas till lägenheternas respektive innehavare, vilka gjort framställning om att få förvärva dem, *dels ock* att egendomen i övrigt — med undantag av det s. k. skogsskiftet om 18.64 hektar, å kartan betecknat med ägofiguren nr 166 — måtte försäljas, fördelad i tre lotter. De till försäljning föreslagna lotternas arealer och saluvärden framgå av nedanstående uppställning:

	Ägofigurer å kartan	Areal hektar						Saluvärde kronor	därav för växande skog kronor
		tomt	åker	äng och odlingsmark	avrösningsjord	impediment	summa		
Johannesdal	147—153	0.0480	1.6020	—	0.0250	—	1.6750	1,200	—
Skogsäng	159—164	0.1960	1.4250	—	1.0290	—	2.6500	1,500	—
Avsöndring från hemskiftet	106—115	—	2.1100	0.1160	1.7650	0.0040	3.9950	2,500	1,344
Hemskiftet	1—75, 102—105	1.1130	17.7250	1.3470	15.0690	1.3460	36.6000	24,000	8,169
Kohagsskiftet	116—146 154—158 165,	—	18.9640	8.7740	11.6540	0.6940	40.0860	16,200	3,213

Ovan omförmälda skogsskifte bör enligt uppskattningsmännens förslag bibehållas i kronans ägo och ställas under skogsstatens förvaltning.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att omförmälda kapitaliserade värde för utdelning från häradsallmänning, uppgående till 2,400 kronor, borde fördelas med hälften till vardera av hemskiftet och kohagsskiftet. Dessa värden ingå i saluvärdena.

Därest arrendatorn ej finge stanna å egendomen, borde kronan för 2,000 kronor inlösa de honom tillhöriga husen.

Domänintendenten har framhållit följande.

Då kronans å hemskiftet belägna boningshus icke vore mycket mera värt än arrendatorn tillhöriga byggnader, syntes det billigt, att arrendatorn tillerkändes optionsrätt även vid försäljning. Kronan behövde vid sådant förhållande ej inlösa de honom tillhöriga husen. Nuvarande arrendatorn tillträdde arrendet den 3 december 1920 efter sin fader, som väl skött egendomen alltsedan dess indragning till statsverket 1885. Därest ej någon annan spekulant skulle uppträda å den föreslagna avsöndringen från hemskiftet, komme nuvarande ägaren till förberörda lägenheten Hammarstugan att, enligt vad han tillkännagivit, söka förvärva densamma. Avsöndringen kunde väl brukas tillsammans med lägenheten Hammarstugan, som endast hade omkring 6 tunnland åker, varför densamma vore väl liten för att därå kunna hålla dragare.

Då enda åbyggnaden vid det s. k. kohagsskiftet, en tämligen rymlig loge, vore placerad så gott som i mitten av skiftet, kunde här med fördel anordnas en ny lantgård av en typ, som vore mest räntabel.

Jägmästaren har hemställt, att det s. k. skogsskiftet — i händelse egendomen i övrigt komme att försälgas — måtte som kronopark förvaltas och lämpligast tilläggas Sörby kronopark.

Överjägmästaren har biträtt detta förslag.

Länsstyrelsen har icke haft något att erinra mot uppskattningsmännens yttrande och förslag.

Domänstyrelsen har tillstyrkt uppskattningsmännens förslag rörande egendomens disposition samt anfört följande.

På grund av vad i ärendet förekommit, syntes det styrelsen fördelaktigast för kronan att avhända sig egendomen med undantag av skogsskiftet, och hade styrelsen icke någon erinran mot de särskilda försäljningslotternas omfattning. Egendomen torde därför lämpligen bära genom ägostyckning fördelas i tre delar, hemskiftet, kohagsskiftet och skogsskiftet, varefter ägofigurerna nr 106—115 borde avsöndras från hemskiftet och lägenheterna Johannesdal och Skogsäng avsöndras från kohagsskiftet.

Styrelsen förordade förslaget att i enlighet med bestämmelserna i 1913 års försäljningsgrunder hembjuda hemskiftet åt egendomens nuvarande arrendator, Vilhelm Andersson, som ägde boningshus å skiftet och inom vilkens släkt egendomen den 14 mars 1925 brukats under 40 år, även om tveksamhet kunde råda, huruvida ägolotten icke betingade ett väl högt pris för att kunna försälas såsom egnahems-lägenhet, särskilt som styrelsen komme att föreslå någon förhöjning i skiftets av uppskattningsmännen beräknade värde. Å andra sidan torde skiftet icke vara större, än att det borde kunna brukas utan nämnvärt anlåtande av lejd arbetskraft, och hade domänintendenten under hand hos styrelsen framhållit önskvärdheten av att arrendatorn finge hembudet, då han eljest vid ett eventuellt avträde av egendomen med hänsyn till att kreatursbesättningen inköpts under högkonjunkturen alldeles komme att råka i ekonomisk misär.

Med hänsyn till de goda uthusbyggnaderna å hemskiftet och de fördelaktiga försäljningsvillkoren vid en upplåtelse enligt 1913 års grunder ansåge styrelsen, att tomt och åker, som värderats efter 700 kronor per hektar, borde beräknas efter 800 kronor för samma arealenhet. Den växande skogens värde å försäljningslotterna ansåge styrelsen väl lågt och syntes kunna höjas med cirka 20 procent. I övrigt torde de beräknade å-priserna vara skäliga. Uppskattningsmännen hade lika fördelat den kapitaliserade allmänningsskiftet å försäljningslotterna hemskiftet och kohagsskiftet. Då emellertid enligt gällande lag om ägostyckning vid ägostyckningen viss del av allmänningsskiftet torde komma att tilldelas skogsskiftet, kunde ifrågasättas, huruvida ej värdet av den på hemskiftet och kohagskiftet belöpande allmänningsskiftet borde nedsättas något. Med en beräkning att skogsskiftet skulle tilldelas hälften av vad hemskiftet och kohagsskiftet var för sig komme att erhålla, skulle värdet av sistnämnda skiftens respektive andelar utgöra 960 kronor. Saluvärdena å de med skog beväxta försäljningslotterna skulle i rundade tal härigenom komma att utgöra

för hemskiftet 27,200 kronor, därav 9,802 kronor 80 öre för växande skog och 960 kronor för kapitaliserad allmänningsskiftet,

för avsöndringen från hemskiftet 2,750 kronor, därav 1,612 kronor 80 öre för växande skog, samt

för kohagsskiftet 16,500 kronor, därav 3,855 kronor 60 öre för växande skog och 960 kronor för kapitaliserad allmänningsskiftet.

Jämlikt styrelsens köpebrev den 7 april 1905 hade innehavaren av den från egendomen försälda lägenheten Hammarstugan förbehållits rätt att begagna utfartsväg över stamhemmanets mellan lägenheten och allmänna vägen belägna skogsmark, varjämte stamhemmanets innehavare tillförsäkrats rätt att taga väg över lägenheten till egendomens utskog. I anledning härav torde förbehåll om den innehavaren av

lägenheten Hammarstugan medgivna rätt till väg över stamhemmanet böra göras vid försäljningen av hemskiftet.

I likhet med i ärendet hörda myndigheter har jag intet att erinra mot det av uppskattningsmännen framlagda förslaget till försäljning av lägenheterna Johannesdal och Skogsäng samt avsöndringen från hemskiftet; dock anser jag, att ägaren till lägenheten Hammarstugan bör erhålla hembuds rätt beträffande avsöndringen från hemskiftet. Departements-
chefen.

Jag finner det lämpligt, att det s. k. skogsskiftet ställes under skogsstatens förvaltning. Däremot kan jag med hänsyn till storleken av det hemskiftet åsätta saluvärde icke tillstyrka detsammias försäljning enligt de för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar gällande grunder. Vid sådant förhållande synes mig hemskiftet jämte kohagsskiftet böra ånyo utarrenderas. Jag vill därvid erinra, att nuvarande arrendatorn åtnjuter optionsrätt samt att enligt av Kungl. Maj:t meddelad föreskrift arrendetiden icke må överstiga sju år. Det synes mig lämpligt att i detta fall bestämma en jämförelsevis kort arrendetid samt, därest det till lagrådet den 8 januari 1923 remitterade förslaget till lag om åborätt blir av riksdagen antaget, därunder vidtaga åtgärder för att egendomen vid arrendetidens slut må kunna upplåtas i lämpliga otter under åborätt.

I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att lägenheterna Johannesdal och Skogsäng samt avsöndringen från hemskiftet må var för sig med ovan angivet område från kronoegendomen 1 mantal Björka nr 1 i Stigtomta socken av Södermanlands län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med hembuds rätt beträffande avsöndringen från hemskiftet för ägaren av lägenheten Hammarstugan.

3:o.

Kronoegendomen 1 mantal Sund nr 4 Södergård med en utjord, Sund nr 5, i Fivelstads socken av Östergötlands län är till den 14 mars 1924 utarrenderad till Alfred Samuelson mot ett årligt arrende av 920 kronor. [3.]
Sund nr 4 i
Öster-
götlands län.

Under 1921 har å egendomen hållits uppskattningsförrättning. Av instrumentet häröver med därtill hörande handlingar, däribland en

av lantmäteriauskultanten F. B. Harris 1920 upprättad karta med beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen invid Fågelsta järnvägsstation och 7 kilometer från Skänninge stad, har en areal av 51.923 hektar, därav 38.813 hektar åker, 1.508 hektar äng, 0.500 hektar tomter, 10.887 hektar avrösningsjord och 0.215 hektar impediment. I denna areal har ej inräknats till statens järnvägar och Mellersta Östergötlands järnvägsaktiebolag upplåten mark om respektive 1.046 hektar och 1.591 hektar.

I anledning av gjorda framställningar hava följande lägenheter föreslagits till försäljning med nedan angivna, av uppskattningsmännen föreslagna saluvärden:

	Innehavare	Ägofigurer å kartan	A r e a l i h e k t a r					Salu- värde kronor	Därav för växan- de skog kronor
			Åker	Äng	Avrös- nings- jord	Im- pedi- ment	Summa		
Litt. A	Alfred Samuelson	58	0.4030	—	—	—	0.4030	805	—
Litt. B	—	av 19	0.1500	—	—	—	0.1500	300	—
Litt. C	—	av 19	0.1500	—	—	—	0.1500	300	—
Karlslund ...	Frans Andersson	av 3, 4—6, av 7, av 8	1.0050	0.0170	0.0510	0.0240	1.0970	825	10
Erikslund ...	K. G. Karlsson	av 7, av 8	0.0600	0.0060	—	0.0020	0.0680	50	—
Sätterslund..	Ivar Borup	av 3, av 7, 9—16	2.0550	0.0510	0.2230	0.0670	2.4960	1,880	200

Å lägenheten litt. A befintliga hus, bestående av i gott stånd varande boningshus och uthus, tillhöra egendomens arrendator Alfred Samuelson, som genom olycks-händelse förlorat sin högra arm, varigenom hans arbetsförmåga blivit betydligt nedsatt. Uppskattningsmännen hava förordat, att lägenheten måtte hembjudas Samuelson.

Lägenheterna litt. B och C äro obebyggda. Stationskarlarna vid statens järnvägar J. E. H. Toll och Erik Gustafsson, Fågelsta, hava i hos Kungl. Maj:t gjorda framställningar anhållit att få för uppförande av egna hem köpa Toll lägenheten litt. B och Gustafsson lägenheten litt. C.

De till försäljning under benämning *Karlslund*, *Erikslund* och *Sätterslund* föreslagna områdena äro avsedda till utvidgning av förut från egendomen försålda lägenheter med samma namn. Dessa lägenheter ägas, Karlslund av jordbruksarbetaren Frans Andersson, Erikslund av jordbruksarbetaren K. G. Karlsson samt Sätterslund av jordbruksarbetaren Ivar Borup. De nu till försäljning föreslagna områdena äro obebyggda. Uppskattningsmännen hava föreslagit, att envar av lägenheternas ägare måtte, i enlighet med därom gjord framställning, erhålla hembud å det till utvidgning av hans lägenhet avsedda område.

En utav C. J. Karlsson gjord framställning om förvärv av ett jordområde — å kartan angivet med ägofigurerne nr 1 och 2 — har av uppskattningsmännen lämnats utan avseende.

Vare sig *överjägmästaren* i östra distriktet eller *länsstyrelsen* har haft något att erinra mot uppskattningsmännens förslag.

Jämväl *domänstyrelsen* har biträtt uppskattningsmännens förslag. Styrelsen har emellertid ansett att, då innehavarna av de från egendomen förut avsöndrade lägenheterna Karlslund, Erikslund och Sätterslund icke enligt gällande egnahemsförfattning torde äga rätt till hembud å till upplåtelse till dem ifrågasatta områden, förbehåll härom borde göras vid försäljningen.

På given anledning har *domänintendenten* meddelat följande.

C. J. Karlsson ägde visserligen en ägofigurerna nr 1 och 2 angränsande bebyggd lägenhet om 1.5 hektar, men ägofigurerna ifråga kunde ej brukas tillhoppa med lägenheten utan befintliga byggnaders utökande genom nybyggnad. Karlsson hade, sedan han sålt en honom förut tillhörig hemmansdel, varit ägare till minst tre lägenheter, som han köpt och sålt uteslutande i spekulationssyfte. Karlsson, som vore 60 år och ansåges förmögen, ägde icke de förutsättningar, som enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar kunde berättiga honom till förvärv av område för eget hem å dylik egendom. Vid uppskattningsförrättningen hade någon efterfrågan på egnahemstomter ej försports, varför uppskattningsmännen, då sådana tomter enligt uppgift utbjödes i fullt tillräckligt antal från enskilda, ansett sig icke böra för närvarande föreslå vidare uppdelning av egendomen.

I likhet med i ärendet hörda myndigheter tillstyrker jag försäljning av ovan omförmälda sex lägenheter. Av den gjorda utredningen synes mig framgå, att anledning till ytterligare lägenhetsförsäljningar icke föreligger. Av de anmälda köparna äger jämnt gällande bestämmelser rörande förvärv av egnahemslägenheter från kronoegendomar allenast Samuelson hembuds rätt. Sådan torde emellertid böra tillerkännas ej blott, såsom i ärendet tillstyrkts, Andersson, Karlsson och Borup utan även Toll och Gustafsson (jmf. prop. 1919 nr 16 p. 2).

*Departements-
chefen.*

I enlighet härmed tillstyrker jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att ovanberörda sex lägenheter av kronoegendomen 1 mantal Sund nr 4 Södergård med en utjord, Sund nr 5, i Fivelstads socken av Östergötlands län må var för sig med ovan angivna arealer försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med hembuds rätt för Frans Andersson till lägenheten Karlslund, K. G. Karlsson till lägenheten Erikslund, Ivar Borup till lägenheten Sätterslund, J. E. H. Toll till lägenheten litt. B och Erik Gustafsson till lägenheten litt. C.

4:o.

[4.]

Linnermåla
nr 1 Söder-
gård med
Linnermåla
nr 2 Norre-
gård i Krono-
bergs län.

Kronoegendomen Linnermåla nr 1 Södergård med Linnermåla nr 2 Norregård om tillsammans 1 mantal i Väckelsångs socken av Kronobergs län har varit utarrenderad till den 14 mars 1921 mot ett årligt arrende av 800 kronor.

Sedan uppskattningsförrättning hållits den 17 juli 1918, har domänstyrelsen i avvaktan på slutföring av igångsatt rågångsförrättning ånyo utarrenderat egendomen till den 14 mars 1923 mot samma årliga arrendavgäld, varjämte styrelsen föranstaltat om ny uppskattningsförrättning, som ägt rum den 12 juli 1922.

Av instrumenten över de båda uppskattningsförrättningarna jämte övriga till ärendet hörande handlingar, däribland en av extra lantmätaren Carl Mohlin 1917—1918 dels kopierad, dels nyupprättad och kompletterad karta jämte beskrivning över egendomen, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 0.7 mil från Kvarnamåla station å Växjö—Tingsryds järnväg, omfattar en areal av 143.3903 hektar, därav 29.4360 hektar åker, 24.8750 hektar äng, 87.2610 hektar skogsmark och 1.8183 hektar impediment.

Egendomen hävdas sedan lång tid tillbaka i två under särskilda brukare ställda lotter, i huvudsak sammanfallande med de i egendomen ingående båda hemmansdelarna.

Den större brukningslotten, Södergården, innehaves av Elof Viktor, som från den 14 mars 1904 tillika är egendomens arrendator. Norregård brukas sedan 14 år av Karl August Svensson.

Egendomens åkerjord består av starkt stenbunden sandmylla på mjällbotten samt hårt brunna, magra mossodlingar.

Ängen utgöres till största delen av skogbeväxt hårdvallsäng, även denna stenbunden.

Egendomens åbyggnader äro till stor del gamla och olämpliga. Det å Södergården varande boningshuset är trångt och otillräckligt. Boningshuset å Norregård är delvis uppruttet; en å samma brukningslott befintlig ladugård fallfärdig.

Å egendomen finnas två å Södergården belägna torplägenheter, benämnda Linnekulle och Dalen.

Linneskulle, som sedan 14 år innehaves av Emil Gustafsson, är bebyggt med kronan tillhöriga hus, vilka äro i högsta grad bristfälliga.

Dalen brukas av Frans Gustaf Andersson, som äger därå uppförda boningshus och ladugård.

Efter att hava rådfört sig med överjägmästaren i Smålands distrikt, som meddelat, att egendomens skogstillgång icke vore av sådant värde, att egendomen till följd härav borde i kronans ägo bibehållas, hava uppskattningsmännen, som själva funnit egendomens bibehållande olämpligt från jordbrukssynpunkt, föreslagit egendomens försäljning efter styckning till egna hem.

Styckningslotterna, sex till antalet, hava å ovanberörda karta betecknats

med litt. A—F samt utmärkts med röda gränslinjer. Lotternas arealer och saluvärden, de senare angivna i enlighet med de värden, som satts vid den år 1922 verkställda uppskattningen, framgå av här nedan intagen tabell.

	Litt. å kar- tan	Byggnader	A r e a l h e k t a r					Salu- värde Kronor	Därav för skog Kronor
			åker	äng	skogs- mark	impedi- ment	summa		
Norregård	A	{Byggnaderna ägas av kro- nan.	9.1390	11.5570	23.8880	0.2450	44.3290	12,120	4,450
Östra ägolotten	B	Obebyggd.	3.4180	2.6980	11.8680	0.1724	18.1514	6,100	3,540
Södergården ...	C	{Byggnaderna ägas av kro- nan.	13.4460	8.0170	24.1190	0.2076	45.7896	13,970	3,590
Linnekulle	D	» »	2.7770	2.2750	18.9220	0.0343	24.0083	6,430	3,440
Dalen	E	{Byggnaderna ägas av bru- karen.	0.5400	0.0950	7.1720	0.0070	7.8140	1,815	1,070
Spjutängen ...	F	Obebyggd.	—	—	1.4940	0.0040	1.4980	425	180
Gemensamt för samt. ägolotter			0.1160	0.2880	0.2980	1.1480	1.8000	—	—
Tillhopa			29.4860	24.8750	87.2610	1.8183	143.8908	40,860	16,270

Uppskattningsmännen hava hemställt, att lotterna litt. A, C, D och E, vilka äro bebyggda, måtte hembjudas nuvarande innehavare.

I fråga om de obebyggda lotterna litt. B och F hava uppskattningsmännen förordat försäljning under hand, därvid de anmält, att egendomens nuvarande arrendator Elof Viktor framfört önskan för sonen Karl Johan Viktor att få förvärva lotten litt. B för det föreslagna försäljningsvärdet.

Vidare hava uppskattningsmännen föreslagit, att, då ett å lotten litt. C befintligt till 150 kronor värderat svinhus av timmer, resvirke och bräder vore för nämnda lott obehövt, svinhuset måtte vid försäljning medfölja lotten litt. D, vilkens saluvärde till följd därav skulle ökas från ovan omförmälda 6,430 kronor till 6,580 kronor.

Länsstyrelsen ävensom överjägmästaren i Smålands distrikt hava icke haft något att erinra mot uppskattningsmännens förslag.

Domänstyrelsen har jämväl tillstyrkt egendomens styckning och försäljning i föreberörda lotter samt anfört följande.

Egendomens skogstillgång vore allt för obetydlig för att utgöra ett skäl för egendomens bibehållande i statsverkets ägo.

Från egendomen härflytande arrendeavgäld, 800 kronor, motsvarade en ränta av allenast 3.2 procent å den del, 25,000 kronor, av egendomens taxeringsvärde, som belöpte å själva jordbruket. Utginge man från det försäljningsvärde, som vid sist gjorda uppskattningen åsatts egendomens åkerjord, ställde sig förhållandet ungefär enahanda, då skillnaden mellan nämnda värde och taxeringsvärdet vore obetydlig.

Egendomen tarvade genomgripande ombyggnader. Såväl boningshus som ladugård å torpet Linnekulle behövde nybyggas, liksom ock manbyggnaderna å båda brukningslotterna samt ladugården å Norregård. Kostnaderna för dessa arbeten torde även med av uppskattningsmännen föreslagen förhöjning i arrendeavgälden, 1,100 kronor, snarare över- än understiga en nästinstundande periods sammanlagda arrenden, försåvitt ifrågavarande period tänktes sjuårig.

Såsom ytterligare skäl för egendomens försäljning borde också den omständigheten framhållas, att genom en uppdelning av egendomen, på sätt som av uppskattningsmännen föreslagits, möjlighet till uppehälle bereddes för åtminstone en jordbruksfamilj mer än som nu vore fallet.

Uppskattningsmännen hade vid uppgörande av styckningsförslaget tänkt sig, att hemmansdelarna skulle undergå gemensam styckning. Då emellertid enligt vad lantmäteristyrelsen i ett till domänstyrelsen avgivet utlåtande den 29 maj 1920 anför, sådan styckning kunde komma till stånd endast under förutsättning att båda hemmansdelarna sammanfördes till en kameral enhet, men hinder icke föreläge för hemmansdelarnas styckning var för sig, borde uppdelningen av egendomen ske genom styckning på sistnämnda sätt. I försäljningslotterna litt. B och C komme därigenom att ingå styckningslotter från såväl Norre- som Södergård.

I likhet med uppskattningsmännen funne styrelsen, att lotterna litt. A, C, D och E borde hembjudas innehavarna samt lotterna litt. B och F försäljas under hand.

Domänstyrelsen har tillika meddelat, att styrelsen gått i författning om egendomens förnyade utarrenderande till den 14 mars 1924.

Kammarkollegium har i infortrat utlåtande såsom sin åsikt uttalat, att även för det fall hemmanen i fråga i jordeboken sammanfördes till en kameral enhet, tvekan likväl kunde uppstå, huruvida med hänsyn till grunderna för lagen om ägostyckning m. m. hemmanen, som även efter sammanförandet vart för sig komme att utgöra ett skifteslag, skulle kunna bliva föremål för ägostyckning i ett sammanhang.

*Departements-
chefen.* Även jag tillstyrker egendomens uppdelning och försäljning i föreslagna lotter.

Jämlikt 8 punkten av gällande grunder för upplåtande av egna-hemslägenheter från kronoegendomar äga brukarna av lotterna litt. A, C och D utan särskilt förbehåll hembuds rätt till respektive lott. Brukaren av lotten litt. E är likaledes utan förbehåll jämlikt 7 punkten av samma grunder hembudsberättigad. Det synes billigt och i nära överensstämmelse med samma grunder att tillerkänna jämväl arrendatorns förenämde son hembuds rätt till den obebyggda lotten litt. B.

I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att, sedan kronoegendomen Linnermåla nr 1 Södergård med Linnermåla nr 2 Norregård, om till-

sammans 1 mantal, i Väckelsångs socken av Kronobergs län blivit genom styckning delad i sex lotter, litt. A—F, i huvudsaklig överensstämmelse med uppskattningsmännens förslag, samma lotter må var för sig med ovan angivet område försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med rätt för förenämnde Karl Johan Viktor att erhålla hembud å lotten litt. B och med iakttagande att det å lotten litt. C befintliga svinhuset undantages vid försäljningen av samma lott och i stället förklaras skola ingå i försäljningen av lotten litt D.

5:o.

Kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Randö nr 1 i Linneryds socken av Kronobergs län är utarrenderad till den 14 mars 1924 mot ett årligt arrende av 800 kronor. [5.]
Randö nr 1 i
Kronobergs
län.

Under 1918 och 1922 hava å egendomen hållits uppskattningsförrättningar. Av instrumenten häröver med därtill hörande handlingar, däribland två kartor, den ena upprättad 1880 av Axel Cedergren och den andra 1917—1918 av extra lantmätaren Carl Mohlin, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 1.2 mil från Tingsryds järnvägsstation, har en areal av 237.1550 hektar, därav 48.5090 hektar åker, 42.6100 hektar äng, 141.0910 hektar skogsmark och 4.9450 hektar impediment.

Sedan gammalt brukas egendomen i två brukningsdelar, benämnda norra och södra huvudgården, av vilka den norra brukas av Hjalmar Rönn och den södra av Karl Oskar Kron. Varje del är bebyggd med särskilda, kronan tillhöriga byggnader.

Å egendomen finnas följande lägenheter:

1) Torpet Sjölund, som jämte torpet Sandbäcken sedan 20 år brukas av Sven Jonsson. Byggnaderna å torpet tillhöra kronan.

2) Torpet Sandbäcken, som ligger avlägset i skogen och brukas av förenämnde Sven Jonsson. Byggnaderna å torpet, bestående av boningshus och ladugård, tillhöra kronan och befinna sig i mycket dåligt skick.

3) Torpet Kullen, som brukas sedan 19 år tillbaka av Frans Gustafsson. Abyggnaderna tillhöra kronan.

Därjämte finnes å egendomen ett mindre lägenhetsområde, bebyggt med innehavaren Karl Krans tillhöriga byggnader, vilka huvudsakligen äro belägna å ägorna till det egendomen angränsande hemmanet Vängebro.

Innehavarna av torpen ävensom egendomens båda brukare hava gjort fram-

ställning att få förvärva av dem innehavda områden, varemot förenämnda Krans förklarar sig icke önska kvarbo å sin lägenhet.

Uppskattningsmännen hava på grund av jordbrukets dåliga beskaffenhet och skogens ringa betydenhet icke ansett skäl föreligga för egendomens bibehållande i kronans ägo, utan föreslagit egendomens styckning och försäljning i fem, med litt. A eller norra huvudgården, B eller södra huvudgården, C eller Kullen, D eller Sjölundan jämte Sandbäcken samt E å Mohlins karta utmärkta lotter.

Uppskattningsmännen hava tillika ansett, att brukarna av lotterna litt. A, B, C och D, vilka samtliga gjort sig kända såsom dugliga jordbrukare samt väl skött och brukat sina respektive ägoområden sedan en lång följd av år, måtte tillerkännas hembuds rätt Hjalmar Rönn till litt. A, Karl Oskar Kron till litt. B, Frans Gustafsson till litt. C och Sven Jonsson till litt. D.

Vad angår litt. E hava uppskattningsmännen dels på grund av den i kungl. brevet den 4 april 1919 intagna bestämmelsen, att, innan fråga om försäljning av kronoegendom med skogsmark till avsevärt större omfattning, än för egendomen hel eller styckad erfordras, underställes Kungl. Maj:ts prövning, det skall åligga domänstyrelsen att bereda kommun, inom vilken fastigheten är belägen, tillfälle att yttra sig, huruvida kommunen önskar förvärva sålunda icke erforderlig skogsmark eller del därav, dels och på den grund att fara föreläge, att innehavarna av lotterna litt. A. och B icke skulle kunna lösa sina respektive jordinnehav med deras stora skogsområde, föreslagit, att lotten litt. E — å kartan begränsad med en linje A—B—I—H—G—C—D—E—J—K—L—F—A — måtte försäljas till Linneryds kommun, som genom socknens kommunalfullmäktige förklarar sig önska inköpa densamma.

Egendomen är sedan 1901 intresserad i ett vattenavledningsföretag, som avser tappning av närgränsande sjön Rössjön. För ifrågavarande vattenavledningsföretags verkställande har egendomens arrendator jämte övriga intressenter sökt odlingslån, och belöpa sig de årliga annuiteter för egendomen, arrendatorn är skyldig gälda för ifrågavarande lån, till 61 kronor 14 öre till och med år 1925 samt 55 kronor 59 öre under år 1926, då slutlig inbetalning verkställles.

Efter av vederbörande överjägmästare företagen omvärdering av skogen hava lotterna vid arrendevärderingen 1922 åsatts följande saluvärden.

	Brukare	Areal hektar				Summa	Saluvärde kronor	Därv för skog kronor
		åker	äng	avrösningsjord	impediment			
Litt. A (Norra huvudgården)	Hjalmar Rönn	16.1440	13.9730	20.0730	0.4190	50.6090	11,628.73	2,983.44
Litt. B (Södra huvudgården)	Karl Oskar Kron	15.5000	17.7090	14.5930	0.7260	48.5280	12,853.05	3,288.26
Litt. C (torpet Kullen)	Frans Gustafsson	7.5800	4.1950	15.5660	0.2450	27.5860	6,086.23	1,872.55
Litt. D (torpet Sjölundan)	Sven Jonsson	9.2850	6.7330	16.7860	0.2270	33.0310	5,473.31	1,032.59
Litt. E		—	—	74.0730	0.0260	74.0990	22,693.72	16,767.88
		48.5090	42.6100	141.0910	1.6430	233.8530	—	—
Samfällig mark		—	—	—	3.3020	3.3020	—	—
Tillhopa		48.5090	42.6100	141.0910	4.9450	237.1550	—	—

Linneryds kommunalfullmäktige hava förklarat sig villiga att för lotten litt. E erlægga en köpeskilling av 22,695 kronor samt därvid hemställt om så förmånliga betalningsvillkor som möjligt.

Länsstyrelsen har icke haft något att erinra mot vare sig styckningsförslaget eller saluvärdena.

Lantmäteristyrelsen har förklarat hinder icke förefinnas för egendomens styckning enligt föreliggande förslag.

Domänstyrelsen har förordat det uppgjorda förslaget till egendomens disposition samt förklarat sig icke hava något att erinra mot de åsatta saluvärdena, sådana de av överjägmästaren föreslagits. Styrelsen har därjämte föreslagit, att betalningsskyldigheten för omförmälda odlingslån måtte i dess helhet från den 14 mars 1924 överflyttas på kronan att utgå från domänfonden.

Även jag biträder ifrågavarande förslag till egendomens disposition och har intet att erinra mot de slutligen föreslagna saluvärdena. *Departements-
chefen.*

Förutnämnda brukare av lotterna litt. A—D äro jämlikt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar berättigade till hembud, envar å av honom brukad lott.

I enlighet med vad domänstyrelsen föreslagit torde kommunen beredas rätt att erlægga köpeskillingen för lotten litt. E avbetalningsvis under sex år.

Därest egendomen försålt ostyckad, skulle, i enlighet med vad för dylika fall brukades, bland köpevillkoren intagits skyldighet för köparen att övertaga betalningsskyldigheten för omförmälda odlingslån. Med hänsyn till svårigheten att vid styckning av egendomen rättvist fördela den jämförelsevis obetydliga amorteringen på de olika lotterna, tillstyrker jag, att, såsom domänstyrelsen föreslagit, denna betalningsskyldighet i dess helhet från den 14 mars 1924 överflyttas på kronan att utgå från domänfonden. Enligt vad jag inhämtat, hava lotternas saluvärden vid uppskattningstillfället beräknats utan hänsyn till en dylik amorteringsskyldighet.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att, sedan kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Randö nr 1 i Linneryds socken av Kronobergs län blivit i huvudsaklig överensstämmelse med vad ovan angivits fördelad i fem lotter, betecknade med litt. A, B, C, D och E, de med litt. A, B, C och D betecknade lotterna

må var för sig försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar,

att lotten litt. E må till Linneryds kommun försäljas mot en köpeskilling av 22,695 kronor att erläggas med en sjättedel vid tillträdet och en sjättedel den 14 mars varje av nästpåföljande fem år samt under villkor i övrigt, att lotten må tillträdas den 14 mars 1924 i det skick, den då befinner, varvid kommunen inträder i de rättigheter och skyldigheter, som kronan ägt i förhållande till den arrendator eller brukare, som vid denna tid avträder lotten, att kommunen skall svara för de lotten författningsenligt efter tillträdet åliggande utskylder, samt att kommunen ensam skall vidkännas alla med lagfart å fånget förenade kostnader,

samt att den kronan åliggande betalningsskyldighet för förenämnda odlingslån må i dess helhet från den 14 mars 1924 överflyttas på kronan att utgå från domänfonden.

6:o.

[6.]
Öllsjö nr 4,
9, 12 och 15
i Kristian-
stads län.

Kronoegendomen 1 $\frac{1}{8}$ mantal Öllsjö nr 4, 9, 12 och 15 i Skepparslövs socken av Kristianstads län är utarrenderad till den 14 mars 1924 mot ett årligt arrende av 1,500 kronor.

Vid en under 1921 å egendomen verkställd uppskattning för uppgörande av förslag till förnyad utarrendering har fråga väckts om försäljning av lägenheter från egendomen. Av instrumentet över förrättningen och övriga ärendet tillhörande handlingar, däribland en av distriktslantmätaren Axel Sandberg 1922 över egendomen upprättad karta med beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 1 kilometer från Skepparslövs järnvägsstation å Östra Skånes järnvägar, ligger i ett sammanhängande skifte och omfattar 97.7570 hektar. Uppskattningsmännen hava föreslagit, att följande å ovan omnämnda karta särskilt betecknade och med röda gränslinjer utmärkta lägenheter med arealer och saluvärden, som här nedan angivas, måtte som egna hem till inlösen hembjudas nuvarande innehavare, vilka vore ägare till å lägenheterna förefintliga byggnader och vilka hos uppskattningsmännen gjort framställning om lägenheternas förvärvande, nämligen:

Litt. & kartan	Innehavare	Areal i hektar	Saluvärde kronor
Bostadslägenheter.			
B	Nils Håkansson	0.3150	250
C	Nils Blom	0.0720	150
D	Nils Andersson	0.0530	110
F	Nils Ljungqvist	1.0000	800
Jordbrukslägenhet.			
E	Alfred Persson	2.5910	1,820

Därjämte hava uppskattningsmännen hemställt, att en å kartan med litt. G betecknad, obebyggd jordbrukslägenhet med en areal av 3.7500 hektar åker och 0.2500 hektar äng eller sammanlagt 4 hektar samt åsatt saluvärde av 1,175 kronor måtte hembjudas Ola Johnsson. Johnsson vore nämligen ägare till ett å lägenheten litt. F befintligt boningshus, som vore sammanbyggt med det å samma lägenhet varande, Nils Ljungqvist tillhöriga boningshuset, och önskade från lägenheten avflytta samt till eget hem i stället förvärva lägenheten litt. G.

Länsstyrelsen, vederbörande *överjägmästare* samt *domänstyrelsen* hava biträtt uppskattningsmännens förslag.

Även jag biträder förslaget och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t *Departementschefen* måtte föreslå riksdagen medgiva,

att ovanberörda med litt. B, C, D, E, F och G betecknade lägenheter må var för sig med ovan angivna områden från kronoegendomen 1 $\frac{1}{8}$ mantal Öllsjö nr 4, 9, 12 och 15 i Skepparslövs socken av Kristianstads län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med rätt för Ola Johnsson att erhålla hembud å den med litt. G betecknade lägenheten.

7:o.

Kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Bodarp nr 1 i Nävlinge socken av Kristianstads län har, jämlikt domänstyrelsens kontrakt av den 20 augusti 1909, med visst undantag utarrenderats under en tid av tjugu år eller till den 14 mars 1931 mot ett årligt arrende av 602 kronor.

Sedan under hösten 1920 samtliga å egendomen befintliga byggnader med undantag av ett mindre brygghus fullständigt nedbrunnit, varvid erhållits en brandstodsersättning av 10,500 kronor, har genom domänstyrelsens försorg ritningar omedelbart uppgjorts för byggnadernas återuppförande, därvid kostnaderna beräknats till omkring 44,200 kronor.

Bihang till riksdagens protokoll 1923. 1 saml. 131 häft. (Nr 166).

3

[7.]
*Bodarp nr 1
i Kristianstads län.*

Då byggnadskostnaderna i förhållande till det för egendomen inflytande arrendet syns domänstyrelsen väl dryga och då någon möjlighet icke förefunnits att härutinnan erhålla någon nedsättning, har på domänstyrelsens föranledande avtal träffats med arrendatorn om arrendets från-trädande den 14 mars 1922. Sedermera har länsstyrelsen i Kristianstads län, efter anmodan av domänstyrelsen, låtit den 11 november 1921 verkställa arrende- och saluvärdering av egendomen. Av instrumentet över förrättningen jämte därtill hörande handlingar, däribland en av distriktslantmätaren Oscar Hobroh 1922 över egendomen upprättad karta med beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 12 kilometer från Vinslövs station å Kristianstads—Hässleholms järnväg och 10 kilometer från Sösdala station å södra stambanan, omfattar en areal av 135.8340 hektar, därav 26.9480 hektar åker, 2.2470 hektar äng, 104.9670 hektar odlingsmark och 1.6720 hektar impediment.

Egendomens åkerjord, huvudsakligen bestående av sandmylla på sand- och grusbotten, är synnerligen mager.

Odlingsmarken utgöres av dels ett i arrendet icke ingående större område, beväxt med nyplanterad skog, dels ock vissa inom arrendelotterna liggande ägo-figurer, bevuxna med ek, björk och al.

Torp eller lägenheter finnas icke.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att, sedan egendomen uppdelats i fem, här nedan med litt. A, B, C, D och E betecknade, å kartan med röda linjer utmärkta lotter, lotterna litt. A—D måtte försäljas såsom egna hem. Lotten litt. E med en areal av 89.2790 hektar, huvudsakligen odlingsmark, hava uppskattningsmännen ansett böra bibehållas i statsverkets ägo såsom kronopark.

De av uppskattningsmännen sålunda till försäljning avsedda lotternas arealer och saluvärden hava av uppskattningsmännen föreslagits sålunda:

Litt å kartan	Innehavare	Areal i hektar					Saluvärde Kronor	Därför växande skog Kronor
		åker	äng	odlingsmark	impediment	summa		
A	Vilhelm Johansson	2.5450	0.5660	0.9690	0.1010	4.1810	1,800	147
B	—	11.0060	0.3090	5.8530	0.1630	17.3310	7,520	1,339
C	—	11.1970	1.3720	6.9540	0.2430	19.7660	8,210	1,464
D	Johan Trulsson	2.2000	—	2.0740	0.0810	4.3050	1,650	114

Uppskattningsmännen hava vidare förordat, att arrendatorn av litt. A Vilhelm Johansson och arrendatorn av litt. D Johan Trulsson, som hos uppskattningsmännen gjort framställning att få förvärva respektive lotter, måtte erhålla hembud å lotterna utan byggnadsskyldighet, enär de å sina, lotterna angränsande jordbrukslägenheter ägde fullt tillräckliga åbyggnader för lotternas brukande.

I fråga om lotterna litt. B och C hava uppskattningsmännen föreslagit, att desamma skulle försäljas efter utbud under hand.

Länsstyrelsen och vederbörande överjägmästare hava biträtt uppskattningsmännens förslag.

Jämväl domänstyrelsen har instämt i vad uppskattningsmännen förordat samt vidare anfört följande.

Ett bibehållande av egendomens jordbruk torde ur ekonomisk synpunkt icke ställa sig fördelaktigt. Kostnaderna för behövlige nybyggnader komme nämligen, att under nu rådande förhållanden ställa sig så höga, att egendomen, även i fullbyggt skick, med all säkerhet icke kunde tänkas lämna en avkastning, som vore tillräcklig att på fullt tillfredsställande sätt förränta det för nybyggnaderna erforderliga kapitalet.

Däremot torde bibehållandet i statsverkets ägo av egendomens utmark eller den i styckningsförslaget ingående lotten litt. E och dess ställande under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning vara lämpligt med hänsyn till en behövlig komplettering av den kronoegendomen närgränsande kronoparken Ejaröd.

Genom domänstyrelsens försorg hava ägotlotterna litt. A—D utarrenderats för tiden 14 mars 1922—14 mars 1924.

Av införskaffade handlingar inhämtas, att Vilhelm Johanssons angränsande hemmansdel $\frac{1}{32}$ mantal Ljungarum nr 3² omfattar 18.1592 hektar, därav 1.5823 hektar tomter, åker o. d., samt att Johan Trulssons angränsande torplägenhet omfattar 19.2120 hektar, därav 4.6810 hektar åker.

Även jag biträder uppskattningsmännens, av myndigheterna förordade förslag om egendomens disposition och får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, Departements-
chefen.

att, sedan kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Bodarp nr 1 i Nävlinge socken av Kristianstads län blivit genom ägostyckning fördelad i fem lotter i huvudsaklig överensstämmelse med uppskattningsmännens förslag, de med litt. A—D betecknade lotterna må var för sig med ovan angivna områden försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med rätt för brukarna av lotterna litt. A och D Vilhelm Johansson och Johan Trulsson att erhalla hembud å respektive lotter ävensom befrielse från stadgad byggnadsskyldighet.

8:o.

[8.]
Kronoparken
Säby i Älvs-
borgs län.

Kronoparken Säby i Älvsborgs län, som har en areal av 824.54 hektar, därav 463.57 hektar produktiv skogsmark, 142.67 hektar impediment och 218.30 hektar inägor, har bildats dels genom inköp jämlikt kungl. brev den 23 november 1900 av säteriet Säby med underlydande, omfattande åtskilliga fastigheter tillhopa $3\frac{9}{16}$ mantal i Södra Vings, Timmele och Brunns socknar, dels ock jämlikt kungl. brev den 26 april 1905 genom tillägg av hemskogen till kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Bjettlunda nr 4 Skomakaregård i Timmele socken.

Hos domänstyrelsen har nu bankkamreraren I. Westfelt i Borås anhållit att få köpa en i sjön Mogden inom Södra Vings socken belägen mindre ö, som skulle tillhöra nämnda kronopark.

Då ön icke upptagits å äldre kartor och då under ärendets utredning framgått, att äganderätten till ön, som är belägen i sjön Mogdens sydöstra del och strax utanför kronoparkens strand, där kronoparken angränsar hemmanet Aspanäs, icke vore fullt ostridig, har domänstyrelsen genom länsstyrelsen i länet låtit föranstalta rågångsutstakning jämlikt stadgandena i 12 kap. 4 § jordabalken mellan kronoparken och nämnda hemman. Därigenom har utrönts, att ön i sin helhet är belägen inom kronoparkens gränser.

Av handlingarna i ärendet, däribland en av distriktslantmätaren Ivar E. Thomander 1921 upprättad och av distriktslantmätaren Gunnar Öhrström 1922 kompletterad karta över en del av rågångarna i sjön Mogden mellan hemmanen Säby och Aspanäs, framgår bland annat följande.

Ifrågavarande ö står vid högvattenstånd helt under vatten. Enligt för kronoparken upprättad skogshushållningsplan omfattar ön en areal av 0.12 hektar och är beväxt med övervägande lövskog i åldern 20—40 år.

Vederbörande jägmästare har uppskattat området sålunda:

marken, 0.12 hektar, à 200 kronor per hektar	kronor	24:—
växande skog	»	195:—

Summa kronor 219:30

eller i runt tal 220 kronor.

Domänstyrelsen har meddelat, dels att sökanden på tillfrågan förklarat sig vidhålla sin begäran att få köpa ön, om den kunde säljas för omkring 200 kronor, dels ock att ön icke erfordrades för kronoparkens skötsel. Med förklarande att styrelsen icke hade något att erinra mot den gjorda värderingen av ön, har styrelsen tillstyrkt försäljningen av densamma till sökanden.

Även jag tillstyrker försäljningen samt hemställer alltså, att Kungl. Maj:tt måtte föreslå riksdagen medgiva, *Departements-
chefen.*

att ovan omnämnda till kronoparken Säby i Älvsborgs län hörande ö i sjön Mogden må till bankkamreraren I. Westfelt försälas mot en köpeskilling av 220 kronor att kontant vid tillträdet erläggas till länsstyrelsen i Älvsborgs län, med skyldighet för köparen att vidkännas alla med lagfart å fånget förenade kostnader.

9:o.

Kronoparken Marieholm i Skaraborgs län om sammanlagt 492.340 hektar är bildad efter hand, med början 1882, av från arrende undantagna delar av vissa kronoegendomar. Vid utarrendering för tiden 14 mars 1918—14 mars 1938 av kronoegendomen 1 mantal Hindsberg nr 4 Sörgården i Leksbergs socken av nämnda län undantogs sålunda för angivna ändamål bland annat skiftet Majorsängen.

[9.]
*Kronoparken
Marieholm i
Skaraborgs
län.*

Arrendatorn av ett å skiftet Majorsängen beläget torp, jämväl benämnt Majorsängen, G. G. G:son Hjertén har nu anhållit att få inlösa nämnda torplägenhet med nyodlingar.

På given anledning har domänstyrelsen föranstaltat om saluvärdering av torplägenheten, vilken förrättning den 7 februari 1923 verkställdes av överjägmästaren i västra distriktet.

Av instrumentet över förrättningen samt övriga handlingar i ärendet, däribland en av extra jägmästaren Axel Olsson 1923 upprättad karta över den till försäljning avsedda delen av skiftet Majorsängen, inhämtas, bland annat, följande.

Skiftet Majorsängen, som bildar en från kronoparkens övriga delar skild enhet, omfattar en areal av tillhoppa 15.960 hektar. Av detta område upptager det till försäljning ifrågasatta området 2.430 hektar, därav 0.685 hektar åker, 0.140 hektar tomt, 0.015 hektar gärdesbackar och 1.590 hektar produktiv skogsmark, beväxt med tall-, gran- och björk- samt något ekskog.

Saluområdet har värderats sålunda:

åker och tomt à 300 kronor per hektar	kronor	247: 50
skogsmark och gärdesbackar à 60 kronor per hektar	»	96: 30
växande skog	»	1,215: 68

Summa kronor 1.559: 48

eller i avrundat tal 1,560 kronor.

Lägenheten är med en areal av omkring 1.500 hektar mot en årlig arrendeavgäld av 40 kronor utarrenderad till sökanden Hjertén, som äger å lägenheten befintliga byggnader.

Överjägmästaren i västra distriktet har, under erinran att lägenhetens åbyggnader vore gamla och av föga värde, vidare anfört, att, på grund av lägenhetens obetydliga omfattning och dess från den egentliga kronoparken och arbetsplatsen avlägsna läge, lägenhetens inom ganska snar framtid behövliga förseende med nya åbyggnader torde kräva en kostnad, som på intet sätt motsvarades av det gagn, kronan hade av lägenheten eller dess nuvarande brukare.

Domänstyrelsen har förklarat sig icke hava något att erinra vare sig mot lägenhetens försäljning till sökanden eller mot det vid värderingen föreslagna försäljningspriset.

På given anledning har Hjertén förklarat sig önska inköpa torplägenheten för det pris, 1,560 kronor, som uppskattningsmännen föreslagit.

*Departements-
chefen.*

Under åberopande av den förebragta utredningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av det i kronoparken Marieholm ingående skiftet Majorsängen utav kronoegendomen 1 mantal Hindsberg nr 4 Sörgården i Leksbergs socken av Skaraborgs län ovan omförmälda torplägenhet, jämväl benämnd Majorsängen, må med ovan angivet område försäljas i eulighet med gällande grunder för upplåtelse av egnahemslägenheter från kronoegendomar under villkor, bland andra, att köparen på av vederbörande jägmästare godkänt sätt uppför hägnad i hela det försålda området gräns mot kronoparken.

10:o

[10.]
*Hassla nr 2
Västergården
i Skaraborgs
län.*

Det enligt Kungl. Maj:ts brev den 18 februari 1921 från den 14 mars 1921 indragna landsfiskalsbostället $\frac{3}{4}$ mantal Hassla nr 2 Västergården i Kinnevals socken av Skaraborgs län är utarrenderat till den 14 mars 1923 mot ett årligt arrende av 800 kronor.

Under 1922 har å egendomen hållits arrendeuppskattning. Av instrument över förrättningen jämte därtill hörande handlingar, däribland en av distriktslantmätaren Sune Frigell 1921—1922 upprättad karta över egendomen med beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 12 kilometer från Falköping och 0.5 kilometer från Kinnarps järnvägsstation, har en areal av 61.465 hektar, därav 13.832 hektar tomt och åker, 9.772 hektar äng, 37.805 hektar avrösningsjord och 0.056 hektar impediment.

I anledning av gjorda ansökningar från respektive lägenhetsinnehavare hava uppskattningsmännen föreslagit, att följande två lägenheter måtte med nedan angivna arealer och saluvärden försäljas till innehavarna för bildande av egna hem.

L ä g e n h e t	Innehavare	Ägofigurer å kartan	Areal hektar			Saluvärde kronor
			tomt och åker	impedi- ment	summa	
Hasslelund	Birger Lundén	1—16	3.8040	0.0560	3.8600	2,500
Erikslund.....	A. Eriksson	17, 45	0.8360	—	0.8360	600

De å lägenheten Hasslelund befintliga byggnaderna tillhöra innehavaren, förenämnde Lundén, som innehaft lägenheten sedan 1914 och satt den i mönster-gilt skick.

Byggnaderna å lägenheten Erikslund, belägen å ägofiguren nr 45, tillhöra lägenhetens innehavare, förenämnde Eriksson, som sedan många år även brukat ägofiguren nr 17.

Vid uppskattningsförrättningen har Alfred Andersson gjort framställning om att få inköpa ägofiguren nr 46 för att därå uppföra bostadshus. Då sökanden ej innehaft marken förut och densamma av egendomens arrendator användes som slåttermark, hava uppskattningsmännen avstyrkt ansökningen.

Vidare hava uppskattningsmännen ansett sig icke kunna förorda en av änkan Charlotta Andersson gjord ansökning att få inköpa ägofigurerna nr 52 och 53, varå hon äger husen. Sökanden vore nämligen gammal och utan arvingar. Uppskattningsmännen hava i stället föreslagit, att sökanden måtte avgiftsfritt få kvarsitta å lägenheten under sin livstid.

Länsstyrelsen, vederbörande *överjägmästare* samt *domänstyrelsen* hava icke haft något att erinra mot uppskattningsmännens förslag.

Domänstyrelsen har tillika meddelat, att styrelsen gått i författning om egendomens skötsel och vård till den 14 mars 1924.

Med föranledande av Alfred Anderssons ovanberörda ansökning om förvärv av ägofiguren nr 46 om 0.1180 hektar har därefter domänstyrelsen, efter anmodan, föranstaltat om saluvärdering av området.

Uppskattningsmännen hava därvid värderat området till 200 kronor samt tillika meddelat, att sökanden Andersson vore 75 år gammal samt ansåges vara förmögen.

Domänstyrelsen har rörande områdets ifrågasatta försäljning anfört följande.

Domänintendenten hade under hand meddelat, att sökanden torde vara bosatt i en grannsocken, dock ej å någon egen fastighet, samt att området vore av beskaffenhet att icke utan drygt arbete kunna bebyggas. Med avseende härå och å områdets belägenhet hölle styrelsen före, att detsamma icke borde upplåtas enligt 1913 års grunder.

Departements-
chefen.

Även jag biträder uppskattningsmännens, av myndigheterna förordade förslag till försäljning av lägenheterna Hasslelund och Erikslund. Alfred Anderssons ansökan torde ej föranleda någon åtgärd.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att lägenheterna Hasslelund och Erikslund må var för sig med ovan angivet område från kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Hassla nr 2 Västergården i Kinnevads socken av Skaraborgs län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar.

11:o.

[11.]
Alvesta nr 2
i Västman-
lands län.

Under 1922 har uppskattningsförrättning i författningen enligt ordning hållits å den för domänfondens räkning mot en årlig avgäld av 660 kronor utarrenderade kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Alvesta nr 2 i Hubbo socken av Västmanlands län.

Av instrument över förrättningen med tillhörande handlingar, däribland en av distriktslantmätaren Ragnar Grebius 1921 upprättad karta över egendomen med beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 9 kilometer från Västerås stad och 1.5 kilometer från Tillberga järnvägsstation, innehåller en areal av 66.992 hektar, därav 0.717 hektar tomter, 27.667 hektar åker, 0.228 hektar äng och odlingsmark, 38.038 hektar avrösningsjord och 0.342 hektar impediment.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att en invid allmänna landsvägen belägen, med innehavaren skraddaren A. F. Svanström tillhöriga hus försedd lägenhet måtte från egendomen försäljas enligt gällande grunder för upplåtelse av egnahemslägenheter från kronoegendomar med hembuds rätt för Svanström, som anhållit att få köpa lägenheten. Lägenheten, som omfattar ägofigurerna nr 5—16 å kartan, innehåller 0.965 hektar och har saluvärderats till 1,545 kronor.

Någon ytterligare framställning om förvärfv av område till eget hem å egendomen har ej gjorts, och hava uppskattningsmännen ej heller ansett någon annan del av egendomen därtill lämplig.

Uppskattningsmännens föreliggande förslag har biträts såväl av länsstyrelsen som ock av skogsstatstjänstemännen och domänstyrelsen. På av domänstyrelsen givna anledning har domänintendenten i särskilt yttrande utvecklat skälen för att uppskattningsmännen ej föreslagit vidare upplåtelser av egnahemslägenheter från egendomen.

Departements-
chefen.

Även jag biträder försäljningsförslaget och hemställer — under erinran att jämlikt gällande grunder för egnahemsupplåtelser från krono-

egendomar Svanström äger rätt till hembud å lägenheten —, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att ovan omförmälda lägenhet om 0.965 hektar må från kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Alvesta nr 2 i Hubbo socken av Västmanlands län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar.

Statsrådets övriga ledamöter instämma i vad departementschefen hemställt uti de under 1:o—11:o här ovan antecknade ärenden. Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten behagar härtill lämna bifall samt förordnar, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Rune Thygesen.